

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 11
The 11th STOU National Research Conference

ความสัมพันธ์เชิงสังคมและอำนาจของคนในท้องถิ่น ผ่านนวนิยายเรื่อง เขาชื่อกานต์
Social Relations and Power of Local People Through a Novel, His Name is Kan

สุทัตสา ลายลักษณ์ (Sutatsa Layluk)¹ พิศาล มุกดาร์สมี่ (Pisan Mukdarasmee)²

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิเคราะห์แนวคิด รูปแบบและโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสังคมและอำนาจที่ปรากฏในนวนิยายเรื่องเขาชื่อกานต์ และเพื่อศึกษาวิเคราะห์แนวคิด รูปแบบและโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสังคมและอำนาจที่มีผลต่อโลกทัศน์ทางการเมืองของคนในท้องถิ่น โดยใช้แนวคิดเกี่ยวกับบรรณกรรม และแนวความคิดโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสังคมและอำนาจ เป็นกรอบแนวคิดของการวิจัย เป็นการวิจัยเอกสาร ประชากรที่ใช้ทำการศึกษาวิจัย คือ หนังสือนวนิยายเรื่องเขาชื่อกานต์ โดยจัดทำแผนวิเคราะห์ ด้านอำนาจ ระบบอุปถัมภ์ และการทุจริตคอร์รัปชัน โดยอ้างอิงจากทฤษฎีและแนวความคิดของนักปรัชญาการเมือง นักรัฐศาสตร์ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการจำแนกหน่วยในการวิเคราะห์ ผลการวิจัยพบว่า นวนิยายเรื่องเขาชื่อกานต์ แต่งขึ้นในช่วงที่การเมืองไทยมีทัศนคติแบบเจ้าคนนายคน เกิดช่องว่างระหว่างข้าราชการกับประชาชน ทัศนคติและหลักปฏิบัติของข้าราชการจะเป็นไปแบบการใช้อำนาจ และมีอิทธิพลการแสดงความคิดเห็นในยุคนั้นจะมุ่งไปที่การวิพากษ์วิจารณ์บ้านเมือง ทำให้นวนิยายในช่วงนั้นจะเป็นแนวสะท้อนปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในสังคมไทย ผู้วิจัยพบว่า นวนิยายเรื่องเขาชื่อกานต์ มีเนื้อหาเกี่ยวกับความสัมพันธ์เชิงสังคมและอำนาจ ทั้งในด้านอำนาจ ระบบอุปถัมภ์ และการทุจริตคอร์รัปชัน ซึ่งทั้งหมดล้วนมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันและล้วนเป็นความสัมพันธ์ที่มีผลต่อโลกทัศน์ทางการเมืองของคนในท้องถิ่น สืบเนื่องจากอดีตจนถึงปัจจุบัน

คำสำคัญ วรรณกรรมทางสังคมและการเมือง อำนาจ ระบบอุปถัมภ์ การทุจริตคอร์รัปชัน

¹ นักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาการเมืองการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช rposaa1427@gmail.com

² รองศาสตราจารย์ ดร. ประจำสาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช dionysussiam@gmail.com

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 11

The 11th STOU National Research Conference

Abstract

The objectives of this research abstract are to analyze the concepts, patterns and structures of social relations and power that appear in his novel, Kan, and to analyze the concepts, patterns and structures of social relations and power that affect worldviews. Politics of the local people, using the concept of literature and the concept of social relations and power structure as the concept of research is research. The population document used in this research study is a novel book titled Kan. Analysis of power, patronage and corruption by referring to theories and ideas of political philosophers and political scientists as a tool to classify units in the research findings. It was found that the novel he named Kan was composed during the period of Thai politics. Attitudes like boss people create gaps between civil servants and people. The attitudes and practices of civil servants will be based on the use of power and influence. Comments in that era will focus on criticizing the country, making it a novel. During that period, it was a line that reflected real problems in Thai society. The relationship between social and power in terms of power, patronage and corruption, all of which are interconnected and affect the political worldview of the local people from the past to the present.

Keywords: Social and political literature, Power, Patronage system, Corruption

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 11

The 11th STOU National Research Conference

บทนำ

จากคำกล่าวที่ว่า “วรรณกรรม คือกระจกเงาส่องสังคม” (สุชาติ สวัสดิ์ศรี: 2518) วรรณกรรมเป็นกระจกเงาที่สะท้อนสภาพทางสังคม และวัฒนธรรม ตลอดจนเสนอให้เห็นการยึดถือคุณค่าต่างๆ ของคนในสังคมแต่ละยุคสมัย ความเป็นไปทางการเมือง ความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจ ระดับการศึกษา สิ่งเหล่านี้สะท้อนออกมาให้เราได้เห็นจากคนอ่านและคนเขียน วรรณกรรมเป็นสิ่งที่ผูกพันสังคม และเป็นสมบัติร่วมของทุกถิ่น ทุกยุค ทุกสมัย การศึกษาวรรณกรรมจึงต้องควบคู่กับการศึกษาสังคมซึ่งเป็นแหล่งกำเนิดวรรณกรรม ดังคำกล่าวที่ว่า “เบื้องหลังวรรณกรรมทุกเล่มคือมนุษย์ เบื้องหลังมนุษย์คือเผ่าพันธุ์ และเบื้องหลังเผ่าพันธุ์คือสิ่งแวดล้อมที่เป็นธรรมชาติและสังคมซึ่งมีอิทธิพลต่อวรรณกรรม” วรรณกรรม เป็นการฉายสภาพแห่งยุคสมัย สามารถนำเสนอปัญหาทางด้านการศึกษา เศรษฐกิจ สังคม การเมือง ศาสนา ความเชื่อ ขนบธรรมเนียมประเพณี ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนวิถีชีวิตของคนในสังคม ไม่ว่าจะเป็นบทความ สารคดี นวนิยายหรือเรื่องสั้น เนื่องจากวรรณกรรมย่อมสัมพันธ์กับสังคม นักเขียนบางคนมีความรับผิดชอบต่อสังคมเป็นอย่างมาก เขาจะสะท้อนความปรารถนาที่จะปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงสังคมให้ดีขึ้น วรรณกรรมจะฉายให้เห็นสิ่งที่เรียกว่าอุดมการณ์ ซึ่งอาจจะเป็นอุดมการณ์ทางสังคมหรืออุดมการณ์ทางการเมืองก็ได้ อิทธิพลของสังคมมีผลต่อวรรณกรรม นักเขียนอยู่ในสังคมย่อมได้รับอิทธิพลจากสังคมทั้งด้านวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี ศาสนา ปรัชญา และการเมือง โดยวรรณกรรมที่ดีสามารถเป็นตัวแทนสะท้อนภาวะยุคสมัยอย่างแจ่มชัด(ตรีศิลป์ บุญขจร: 2542) เนื่องจากวรรณกรรมสังคมและการเมืองเป็นงานเขียนที่มีเป้าหมายเฉพาะชัดเจน ไม่ได้แต่งขึ้นเพื่อความบันเทิงเท่านั้น หากแต่มีวัตถุประสงค์เพื่อพินิจ วิพากษ์นโยบายรัฐ การเรียกร้องสิทธิเสรีภาพ ตลอดจนเสนออุดมการณ์หรือแนวคิดเกี่ยวกับการเมืองการปกครอง นอกจากนี้อดีตจากวรรณกรรมทางสังคมและการเมืองยังเป็นบทเรียนที่ดีในการดำเนินชีวิตของคนในยุคปัจจุบัน วรรณกรรมได้สะท้อนภาพสังคมในแต่ละยุค โดยการวิเคราะห์การเมืองผ่านวรรณกรรมนั้น วรรณกรรมทางการเมือง คือวรรณกรรมงานเขียน หรือนวนิยายที่ส่งผลต่อวิถีชีวิตของผู้คนในสังคม สภาพสังคม ความเป็นอยู่ของคนในสังคม ในรูปของกฎหมาย ค่านิยม การปกครอง แบบอย่างของคนชนชั้นปกครองรวมถึงแรงกดดัน หรืออารมณ์ ความรู้สึกที่เกิดขึ้นกับผู้เขียน จากเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้น หรือเป็นสิ่งที่เกิดจากการเลียนแบบเหตุการณ์จริงๆ ในสังคมแล้วสอดแทรกจินตนาการของผู้เขียนลงไปโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อตีแผ่แง่มุมต่างๆ ของชีวิตมนุษย์อย่างตรงไปตรงมา โดยกล่าวถึงคนในลักษณะต่างๆ ในแต่ละวงการอาชีพ และคนในสถานะต่างๆ อย่างสมจริง เพื่อแสดงแก่นแท้ของชีวิตในสังคม ไม่เลือกเป็นส่วนดีงามหรือส่วนอัปมงคลของชีวิต ดังนั้น อาจกล่าวได้ว่าวรรณกรรมสะท้อนปัญหาความเป็นอยู่ของคนในสังคม จากอำนาจทางการเมือง หรืออำนาจการปกครอง นวนิยายเรื่อง เขาซื้อกานต์ ของ สุวรรณี สุคนธา เป็นนวนิยายที่ได้รับรางวัลทางวรรณกรรมประเภทนวนิยาย จาก องค์การสนธิสัญญาป้องกันแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ส.ป.อ.) ประจำปี 2513 และรางวัล วรรณกรรม ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร เพื่อประกาศยกย่องเป็นวรรณกรรม ที่มีแนวคิดตามศาสตร์พระราชา เป็นนวนิยายที่จัดอยู่ในประเภทสังคมนิยม หรือ อรรถนิย (Realism) ซึ่งเป็นการจัดตามแนวคิดในการเขียน คือแนวคิดนี้จะเป็นเรื่องเลียนแบบเหตุการณ์จริงๆ ในสังคม แล้วสอดแทรกจินตนาการของผู้เขียนลงไปโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อตีแผ่แง่มุมต่างๆ นวนิยายเรื่องเขาซื้อกานต์มีการใส่ลักษณะของตัวละครเด่นชัด เป็นตัวของตัวเองสมจริงสมเหตุสมผล แยกให้เห็นเด่นชัดว่าตัวละครโดยอยู่ในเมืองกรุงและตัวละครโดยอยู่ในชนบทจากทัศนคติที่ต่างกันในแต่ละที่กันไป (กุหลาบ มลลิกมาส: 2531) ถ้าจัดประเภทตามลักษณะของเนื้อเรื่องก็จะอยู่ในประเภทนวนิยายสังคมและการเมือง ซึ่งผู้เขียนจะพยายามชี้ให้เห็นปัญหาชีวิต สภาพชีวิตในสังคมชนบท โดยเสนอให้เห็นบทบาทของการดำเนินชีวิตในสังคมชนบท ปัญหาความไม่เป็นธรรมในสังคม การเสนอแนวคิดดังกล่าว นักเขียนจะเสนอผ่านพฤติกรรม

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 11

The 11th STOU National Research Conference

หรือแนวคิดของตัวละคร เพื่อชักนำให้ผู้อ่านทราบถึงปัญหานั้นๆ “เขาชื่อกานต์” เป็นเรื่องราวของ หมอกานต์ ผู้มีอุดมคติที่ต้องออกไปเผชิญกับอำนาจเถื่อนของข้าราชการในท้องถิ่น จนกระทั่งต้องพบจุดจบในที่สุด ในแก่นเรื่องได้วิพากษ์วิจารณ์ข้าราชการในท้องถิ่นอย่างกล้าหาญ และอยู่บนพื้นฐานของความเป็นจริง ที่ยังดำรงอยู่ถึงปัจจุบัน หมอกานต์มีเหตุผลในการที่เขามุ่งมั่นที่จะย้ายไปทำงานในหมู่บ้านไกลโพ้นอันทุรกันดาร เพื่อจะได้มีโอกาสรักษาผู้คน หมอกานต์เคยเติบโตมาในบรรยากาศเช่นนี้มาก่อน จึงเห็นความจำเป็นของชาวบ้านเหล่านี้ แต่สิ่งที่หมอกานต์มองไม่เห็นมาก่อนคือ ข้าราชการในท้องถิ่นที่ขอบวางอำนาจบาตรใหญ่กับชาวบ้านในเรื่อง โดยการวางตัวแสดงที่ทำหน้าที่ถ่ายทอดให้เห็นถึงการใช้อำนาจในเรื่อง คือ นายอำเภอเอนกผู้มีตำแหน่งหน้าที่การสูงเป็นที่เคารพนับถือของชาวบ้าน แต่มีการใช้อำนาจในทางที่ผิด มีการประพฤติตัวเป็นผู้มีอิทธิพล ตั้บ่อนการพนัน ไม่เกรงกลัวเพราะคิดว่าไม่มีใครเอาผิดได้ นอกจากนายอำเภอเอนกในเรื่องแล้วยังมีตัวแสดงอื่นๆ เช่นนายตำรวจเพื่อนหมอกานต์ที่ถึงแม้จะเป็นผู้คอยให้ความช่วยเหลือหมอกานต์ก็ตาม แต่ด้วยอุปนิสัยของนายตำรวจคนนี้นั้นก็เป็นคนที่ไม่ซื่อตรงต่อหน้าที่การงาน มีการรับสินบน เป็นตัวละครที่แสดงให้เห็นถึงการเอาตัวรอดในสังคมที่คดโกง มีการใช้อำนาจที่เหนือกว่าของตนเอาเปรียบคนที่ด้อยกว่า ในเรื่อง เขาชื่อกานต์ ยังมีแสดงให้เห็นถึงการคอร์รัปชันในรูปแบบต่างๆ เช่นค่าอำนวยความสะดวกที่ชาวบ้านคนทำมาหากินต้องจ่ายให้กับข้าราชการในท้องถิ่นบางคน เพื่อที่จะสามารถประกอบอาชีพของตนได้สะดวกขึ้น แม้แต่การอุปถัมภ์ที่ในเรื่องแสดงให้เห็นถึงการที่ผู้ได้รับการอุปถัมภ์ต้องช่วยเหลือตอบแทนผู้อุปถัมภ์ ผู้เขียนก็ได้แทรกสิ่งต่างๆ เหล่านี้ไว้แทบทุกตอนของเนื้อเรื่อง เหมือนจะบอกว่าเรื่องพวกนี้เป็นส่วนหนึ่งของระบบราชการไม่ว่าจะเป็นชนบทหรือเมืองกรุง ซึ่งล้วนแต่เป็นสิ่งที่เราสัมผัสได้จริงๆ ในสังคมไม่ว่าจะเป็นเมื่อ 50 ปีก่อน หรือหากจะนำมากล่าวอีกในปัจจุบันก็ยังถือว่าไม่ล้าสมัย เขาชื่อกานต์ ถือได้ว่าเป็นงานวรรณกรรม ที่มีลักษณะบุกเบิกทางความคิด การวางโครงเรื่องแฝงเรื่องโรแมนติกในเชิงชิงรักหักสวาทที่เป็นที่นิยมในยุคนั้น แต่ก็แทรกความเป็นจริงที่เกิดขึ้นของสังคมยุคนั้นเข้าไปด้วยโครงเรื่องของ เขาชื่อกานต์ ค่อนข้างจะเป็นเรื่องง่ายๆ ไม่สลับซับซ้อน เป็นผลงานที่มีอุดมคติ และเป็นผลงานที่สะท้อนสังคมไทย

จากที่กล่าวมาในข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาแนวคิด รูปแบบและโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสังคมและอำนาจของคนในท้องถิ่น ที่เกิดขึ้นในนวนิยาย เรื่องเขาชื่อกานต์ จากเนื้อเรื่องที่สะท้อนสังคมให้เห็นได้เด่นชัด และมีตัวละครต่างๆ ที่เป็นตัวแทนของคนหลายประเภทที่มีลักษณะสมจริง ทั้งด้านการศึกษา ฐานะ อาชีพ และการมีทัศนคติที่แตกต่างกันตามตัวละคร และเป็นลักษณะของคนที่มีอยู่จริงในสังคมปัจจุบัน เพื่อที่จะได้มองเห็นภาพความสัมพันธ์เชิงสังคมและอำนาจที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นปัจจุบัน เพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาที่อาจเกิดขึ้นจากการศึกษาแนวคิด รูปแบบและโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสังคมและอำนาจของคนในท้องถิ่น จากบุคคลหรือเหตุการณ์จริงในปัจจุบัน เพราะอาจจะเป็นการพาดพิงถึงบุคคล และทำให้เกิดผลกระทบหรือเกิดความเสียหายกับบุคคลที่มีตัวตนจริงนั้นได้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาวิเคราะห์แนวคิด รูปแบบและโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสังคมและอำนาจที่ปรากฏในนวนิยายเรื่องเขาชื่อกานต์
2. เพื่อศึกษาวิเคราะห์แนวคิด รูปแบบและโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสังคมและอำนาจ มีผลต่อโลกทัศน์ทางการเมืองของคนในท้องถิ่น

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 11

The 11th STOU National Research Conference

กรอบแนวคิดการวิจัย

1. แนวคิดทางด้านวรรณกรรม
2. แนวคิดความสัมพันธ์เชิงสังคมและอำนาจ ด้านอำนาจ ระบบอุปถัมภ์ และการทุจริตคอร์รัปชัน

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) ประชากรที่ใช้ทำการวิจัยคือหนังสือนวนิยายเรื่องเขาชื่อกานต์ โดยจัดทำแผ่นวิเคราะห์แยกตามแนวความคิดของนักปรัชญาการเมืองและนักรัฐศาสตร์ ในด้านอำนาจ ลักษณะของอำนาจตามแนวคิดของ สมศักดิ์ สามัคคีธรรม ด้านระบบอุปถัมภ์ แนวคิดของนิธิ เอียวศรีวงศ์ ได้อธิบายว่า ระบบอุปถัมภ์เป็นระบบความสัมพันธ์ของคน 2 ฝ่าย ซึ่งมีความไม่เท่าเทียมกันในหลายๆ ด้าน ที่ต่างฝ่ายต่างมาแลกเปลี่ยนบางอย่างซึ่งกันและกัน อมรา พงศาพิชญ์ และปรีชา คุวินทร์พันธุ์ กล่าวว่า ระบบอุปถัมภ์มิได้มีจุดมุ่งหมายเพียงเพื่อการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ระหว่างผู้อุปถัมภ์กับผู้รับการอุปถัมภ์เท่านั้น แต่ยังเป็นการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เป็นการพึ่งพาอาศัยระหว่างบุคคลที่มีสภาพแตกต่างกัน และด้านการทุจริตคอร์รัปชัน ที่วรินทร์ วงศ์หาญเชาว์ กล่าวว่า การคอร์รัปชัน คือ เป็นการกระทำที่นอกเหนือกฎหมาย ซึ่งบุคคลหรือคณะบุคคลที่อยู่ในระบบราชการ หรือระบบเอกชน หรือทั้งสองระบบใช้ในการปฏิบัติเพื่อให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์แห่งตน โดยเป็นการกระทำให้บุคคลอื่นที่ไม่มีส่วนร่วมด้วยโดยตรงต้องเสียผลประโยชน์ทั้งทางตรงหรือทางอ้อม โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเนื้อหาในนวนิยายเรื่อง เขาชื่อกานต์ และจำแนกออกเป็นแต่ละด้านตามแนวคิดของนักปรัชญาการเมืองที่มีผลต่อความสัมพันธ์เชิงสังคมและอำนาจในด้านต่างๆ กันตามแผ่นวิเคราะห์ ว่าเนื้อหาของเนื้อเรื่องในตอนนั้นๆ แสดงออกหรือสะท้อนสอดคล้องกับแนวคิดอะไร และลงบันทึกจำแนกไว้ และทำการวิเคราะห์ข้อมูล หลังจากนั้นนำเสนองานวิจัยแบบพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยพบว่าความสัมพันธ์เชิงสังคมและอำนาจที่พบในนวนิยายเรื่องเขาชื่อกานต์ จะพบในลักษณะที่สำคัญ 3 ลักษณะ คือ อำนาจ ระบบอุปถัมภ์ และ การทุจริตคอร์รัปชัน ผ่านทางตัวละครของเรื่องที่แต่ละคนจะมีความสัมพันธ์กันและแสดงออกมาในด้านต่างๆ เริ่มจากหมอกานต์ผู้เป็นตัวแทนของเรื่องที่เป็นตัวแทนของความดี เป็นคนซื่อตรง ตั้งใจมาทำงานช่วยเหลือรักษาชาวบ้านอย่างจริงจังในชนบท โดยต้องมาทำงานเป็นผู้ได้บังคับบัญชาของนายอำเภอเอนก ผู้ที่มียศตำแหน่งหน้าที่การงานสูงในเรื่อง แต่ใช้อำนาจของตนในทางที่ผิดและปราศจากความเกรงกลัว แต่หมอกานต์ก็ยังมีเพื่อนคือ ดำเกิง นายตำรวจตัวละครที่แสดงให้เห็นถึงคนที่รู้จักเอาตัวรอดในสังคมที่คดโกง มีความเห็นแก่ตัวเอาเปรียบผู้ที่ด้อยกว่า โดยเฉพาะกับครอบครัวของนายมี ภารโรงผู้ช่วยของหมอกานต์ นายมีและครอบครัวเป็นตัวแทนของผู้ที่ยากจนเป็นชาวบ้านธรรมดา ไม่มีอำนาจบาตรมิได้ ไม่สามารถเรียกร้องอะไรได้ จนถูกเอาเปรียบได้ง่าย ในเรื่องยังมีตัวละครเจ้ยกกับภรรยา ที่แสดงให้เห็นถึงผู้ทำมาหากินที่ต้องขอรับความช่วยเหลือหรือรับการอุปถัมภ์จากผู้ที่เหนือกว่า นอกจากนี้ยังมีตัวละครอื่นๆ ที่มีความเชื่อมโยงกันในเรื่องและก่อให้เกิดเป็นความสัมพันธ์เชิงสังคมและอำนาจในด้านต่างๆ ตัวละครเอกของเรื่องนี้คือ กานต์ เป็นผู้มีอุดมคติที่จะทำตนให้เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น โดยเฉพาะชาวบ้านที่ขาดแคลนด้านฐานะหรือด้านการศึกษา กานต์มาจากครอบครัวที่ยากจน แต่ได้พยายามจนเล่าเรียนสำเร็จเป็นนายแพทย์ กานต์บังเอิญได้พบกับหญิง เขารู้สึกประทับใจในเธอมาก ต่อมาเมื่อกานต์เป็นนายแพทย์ฝึกหัดอยู่ที่โรงพยาบาลแห่งหนึ่ง เขาได้พบหญิงอีกครั้ง เธอมารับการรักษา และหมอกานต์ได้

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 11

The 11th STOU National Research Conference

เอาใจใส่เธอเป็นอย่างดีทำให้เขาทั้งสองสนิทสนมกันมากขึ้น ขณะที่หญันั้นเธอมีความสัมพันธ์อยู่กับโตมรเป็นผู้มีฐานะทางครอบครัวเข้าชั้นเศรษฐี แต่ไม่จริงจ้งกับชีวิต ใช้ชีวิตอย่างคนเจ้าสำราญทำให้หญัไม่มั่นใจว่าโตมรจะจริงจ้งกับเธอ เมื่อหมอกานต์ผู้มีนิสัยทุกอย่างตรงข้ามกับโตมรขอแต่งงานกับเธอ เธอจึงตัดสินใจแต่งงานกับเขาในขณะที่โตมรอยู่ในต่างประเทศ หลังจากแต่งงานแล้วหมอกานต์ได้พาหญัไปทำงานในชนบท ที่มีนายอำเภอผู้เป็นเจ้าหน้าที่ชั้นผู้ใหญ่ของอำเภอนั้นและเป็นผู้ที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัว มักใช้อิทธิพลในทางที่ผิด ให้อภิสัทธ์แก่คนบางกลุ่มและให้ความไม่เป็นธรรมกับบุคคลส่วนใหญ่ ข้าราชการทุกคนในอำเภอต้องยอมอยู่ใต้อิทธิพลของเขา ไม่เช่นนั้นจะไม่มีโอกาสมีชีวิตปรกติสุขอยู่ได้ หมอกานต์จึงถูกเพ่งเล็งว่าไม่ยอมอ่อนให้กับนายอำเภอ แต่ในขณะที่เดียวกันความดีของหมอกก็ประจักษ์แก่ชาวบ้าน ทำให้หมอกานต์เป็นที่รักและนับถือของชาวบ้านเหล่านั้น หญัอยู่อยู่กับหมอกานต์ระยะหนึ่งก็ขอกลับไปเยี่ยมมารดาที่กรุงเทพฯ และได้กลับไปพบกับโตมรอีกครั้ง และได้รับอุบัติเหตุจนทำให้ความจำเสื่อมไปชั่วระยะหนึ่ง ส่วนหมอกานต์นั้นเขาต้องเดินทางไปมาระหว่างที่ทำงานกับกรุงเทพฯ เพื่อมาเยี่ยมหญัที่ป่วยอยู่ที่ ขณะเดียวกันนั้น หมอกานต์ก็ได้รับความยุ่งยากในการทำงาน เนื่องจากการที่เขาเป็นคนตรงและไม่ยอมอ่อนน้อมต่อนายอำเภอ ประจวบกับขณะนั้นนายอำเภอได้รับคำสั่งย้าย จึงทำให้นายอำเภอเข้าใจผิด คิดว่าทุกอย่างที่เกิดขึ้นนั้นเป็นเพราะหมอกานต์เข้ากรุงเทพฯบ่อยๆ คงจะนำเรื่องของตนไปเสนอเจ้าสังกัด จึงได้วางแผนที่จะกำจัดหมอกานต์เสีย ขณะนั้นโตมรก็มีแผนการที่จะแยกหญัออกจากหมอกานต์ โดยพยายามให้หมอกานต์ได้รับทุนไปดูงานต่างประเทศเสีย ระหว่างที่หมอกานต์ยังตัดสินใจไม่ได้ว่าจะรับทุน หรือจะลาออกจากขาราชการนั้น หญัก็รักษาตัวจนหายและตัดสินใจจะกลับไปอยู่กับหมอที่บ้านต่างจังหวัดอย่างเดิม แต่หมอกานต์ก็โดนลอบยิงจนเสียชีวิตเสียก่อน

ความสัมพันธ์เชิงสังคมและอำนาจ ด้านอำนาจ

ในเรื่อง เขาชื่อกานต์ นั้น ตัวแทนของผู้ที่เป็นข้าราชการ ที่ยังคงคิดว่าตนเองมีอำนาจบาตรใหญ่ เพราะถือว่าตนเองมีตำแหน่งหน้าที่ทางราชการสูงกว่าคนอื่นก็คือ นายอำเภอเอนก ซึ่งในเรื่องได้ถูกวางตัวให้เป็นตัวละครที่แสดงถึงลักษณะความสัมพันธ์เชิงสังคมและอำนาจในด้านการแสดงออกทาง การใช้อำนาจเป็นหลัก

นายอำเภอเอนก ในเรื่องเป็นข้าราชการผู้มีอำนาจ ในด้านสิทธิอำนาจ หรือ อำนาจตามกฎหมาย (สมศักดิ์ สามัคคีธรรม: 2554) คือ อำนาจหน้าที่โดยตำแหน่งเป็นนายอำเภอ เป็นอำนาจที่เป็นทางการ ได้รับการยอมรับว่าเป็นอำนาจตามกฎหมาย นายอำเภอเป็นตำแหน่งที่นายกอง ข้าราชการให้เคารพนับถือ นายอำเภอเปรียบเสมือนเจ้านาย ที่ชาวบ้านคนธรรมดาต้องให้ความเคารพเชื่อฟังและลักษณะนิสัยรวมถึงการกระทำของตัวนายอำเภอเอนก ได้แสดงให้เห็นถึงลักษณะของอำนาจที่ว่า

อำนาจ คือสิ่งที่ดำรงอยู่ในความสัมพันธ์ของสังคม(สัญญา สัญญาวิวัฒน์: 2532) กล่าวคือ อำนาจ ต้องเป็นการกระทำระหว่างกัน ต้องมีผู้กระทำซึ่งอำนาจ กับอีกฝ่ายที่เป็นผู้รับผลจากอำนาจนั้น คือ ถึงแม้ว่านายอำเภอ จะเป็นผู้มีอำนาจในทางตำแหน่งหน้าที่หรือจะเป็นผู้ที่มีความแข็งแรง มีความเก่งกล้า หรือมีพลังอำนาจในการสั่งการมากแค่ไหน อำนาจของนายอำเภอนั้นก็จะไม่สามารถใช้เป็นผลได้ แต่อำนาจนั้นจะสามารถเกิดเป็นผลได้ก็ต่อเมื่อมีคนเข้ามารับการกระทำของอำนาจ หรือการสั่งการนั้น หรือกล่าวได้ว่า อำนาจคือ การที่เราใช้สิ่งที่เหนือกว่าแสดงออกสู่อีกคนหนึ่งที่ดีกว่าเรา คนๆเดียวไม่สามารถสร้างอำนาจ หรือแสดงออกมาซึ่งอำนาจได้ อำนาจจะอยู่โดดๆ ไม่ได้ ต้องมีคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป เช่นในเรื่องตอนหนึ่ง ที่นายอำเภอมาต่อว่าหมอกานต์ เพราะนายอำเภอให้คนมาขอสำลิมากๆ จากหมอกานต์เพื่อจะนำไปให้ญาติของตนใช้ขัดเบาะรถ แต่หมอไม่ยอมให้สำลีสไป นายอำเภอจึงอ้างถึงการมีอำนาจที่มีเหนือกว่าหมอมาต่อว่า และขอสำลีสไป

การแสดงออกซึ่งการใช้อำนาจยังมีในแบบที่เรียกว่า อำนาจแบบเข้ม(Hard power) คือ อำนาจที่เป็นการแสดงออกมาแล้วอีกฝ่ายสามารถรับรู้หรือมองเห็นได้เด่นชัด เป็นการใช้อำนาจการกระทำ หรือเป็นอำนาจทางการใช้อิทธิพล มักเป็น

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 11

The 11th STOU National Research Conference

กระบวนการที่ใช้ความแข็งแกร่ง รุนแรง ใช้การบังคับข่มขู่ ส่งผลให้เห็นผลได้โดยตรง และในเรื่องของอำนาจนั้นมิได้มีเพียงแต่อำนาจแบบเข้ม (Hard power) เท่านั้น อำนาจยังสามารถเกิดขึ้นได้ในแบบ

อำนาจแบบอ่อน (Soft power) คือ อำนาจในแบบที่ผู้ถูกกระทำตอบสนองต่ออำนาจหรือคำสั่งนั้นแบบไม่รู้สึกรู้ส เพราะรู้สึกเคยชินกับอำนาจนั้นและคล้อยตามกับอำนาจนั้นไปเอง เป็นอำนาจที่ใช้การโน้มน้าวมากกว่าการบังคับข่มขู่ และอำนาจแบบอ่อน (Soft power) ยังเป็นอำนาจที่เกิดจากการได้รับการปลูกฝังมา หรือคือการที่เมื่อเรามองเห็นสัญลักษณ์บางอย่าง เราก็สามารถสัมผัสหรือรับรู้ได้ถึงอำนาจนั้น และมักจะคล้อยตามได้โดยอัตโนมัติ เป็นความยินยอมโดยธรรมชาติ มีต้องบังคับแต่อย่างใด ลักษณะของอำนาจแบบอ่อน (Soft power) นี้ ผู้วิจัยสามารถมองเห็นได้จากตัว นายอำเภอ หรือข้าราชการในเรื่อง คือ ชาวบ้านคนธรรมดาจะถูกปลูกฝังมาตลอดว่า เมื่อเรารับรู้ถึงตำแหน่งหน้าที่ของบุคคลที่มีตำแหน่งทางราชการ หรือแม้แต่เมื่อมองเห็นถึงชุดเครื่องแบบของข้าราชการแล้วละก็ ก็จะรู้สึกถึงความยำเกรง ความเกรงใจ รู้สึกว่าต้องให้เกียรติ เกิดมีความรู้สึกเกรงกลัวขึ้นมา และ อำนาจแบบอ่อน (Soft power) ยังถือได้ว่าเป็นอำนาจแบบบุญบารมี (สมศักดิ์ สามัคคีธรรม: 2554) เป็นอำนาจที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติ อำนาจลักษณะนี้จะเกิดขึ้นเฉพาะตน เป็นอำนาจเฉพาะบุคคล มักจะเกิดกับบุคคลที่เมื่อเราได้รู้จักหรือได้สัมผัสพูดคุยแล้วทำให้เรารู้สึกเกิดความน่าเชื่อถือ เชื่อมั่น เลื่อมใสศรัทธา ซึ่งอำนาจแบบบุญบารมีนี้ อาจจะเป็นอำนาจที่เกิดขึ้นกับผู้ที่มีตำแหน่งที่เป็นทางการหรือไม่เป็นทางการก็ได้ และอาจรวมถึงผู้ไม่มีตำแหน่งก็ได้ อำนาจที่เกิดขึ้นนี้เป็นสิ่งที่บุคคลอื่นมีความรู้สึกชื่นชม ศรัทธา ยกย่อง สรรเสริญ ผู้วิจัยพบว่า อำนาจแบบบุญบารมีนี้ เปรียบได้จากตัวหมอกานต์ในเรื่อง คือการที่ในสังคมเราปลูกฝังมาถึงความดี การทำความดี มีศีลธรรม ฉะนั้นคนที่ทำความดี ก็มักจะดูเป็นคนดีมีบุญบารมี หมอที่ทำหน้าที่ช่วยเหลือคน รักษาชีวิตคนอื่น ด้วยตำแหน่งหน้าที่แล้ว การที่หมอเป็นผู้ให้ชีวิต เป็นผู้รักษาชีวิต เป็นที่พึ่งพาให้คนอื่นได้ ก็จะทำให้หมอกานต์ดูเป็นผู้ที่มีอำนาจแบบบุญบารมี ชาวบ้านจะมี ความรัก ความเกรงใจ ให้ความเคารพนับถือโดยอัตโนมัติ โดยมิได้มีการบังคับข่มขู่แต่อย่างใด

อำนาจ ยังหมายถึงความสามารถที่จะทำให้เกิดผล ต่อความต้องการของผู้มีอำนาจ ตามแนวคิดของมักซ์ เวเบอร์ (ไพรวลัย เคนพรม: 2563) อำนาจอาจแสดงออกมาให้เห็นเด่นชัด หรือจะแอบซ่อนภายในก็ได้ ผู้ที่ได้รับผลจากอำนาจนั้น อาจจะสมใจหรือไม่สมใจก็ได้ แต่เมื่ออำนาจมากระทบจะต้องทำตาม มีตอนหนึ่ง ที่ผู้วิจัยพบว่า เป็นตอนที่ผู้เขียนแสดงเนื้อหา ที่สอดคล้องกับลักษณะของอำนาจ ที่กล่าวว่าอำนาจ คือ ความสามารถที่จะทำให้เกิดผล ต่อความต้องการของผู้มีอำนาจ เป็นตอนที่นายตำรวจเกิดความชอบในตัวเชื้อสาวใช้บ้านหมอกานต์ แต่หมอกานต์ได้เตือนให้นายตำรวจทำใหถูกต้อง แต่นายตำรวจก็ไม่สนใจ คิดแต่เพียงว่าตนเป็นผู้มีตำแหน่งหน้าที่การงานสูง มีอำนาจสูงกว่าเชื้อ เขาจึงจะใช้อำนาจที่มีเพื่อความต้องการของตน

อำนาจจะอยู่ในโครงสร้างของสังคมที่ไม่เท่าเทียมกัน ในสังคมจะมีทั้งคนเก่งและคนไม่เก่ง คนฉลาดและคนโง่ คนที่ร่ำรวยกับคนที่ยากจน คนที่มีตำแหน่งหน้าที่กับคนธรรมดา หรือคนที่มีความสามารถบางอย่างกับคนที่ไม่สามารถทำอะไรได้เลยตามแนวคิดของ ทอมัส ฮอบส์ (ไพรวลัย เคนพรม: 2563) เป็นต้น เหล่านี้ล้วนเป็นความไม่เท่าเทียมในสังคม ในสังคมที่ไม่เท่าเทียมกันในเรื่องเขาชื่อกานต์นั้น กล่าวคือ จะเป็นสังคมที่หมอกานต์ได้ย้ายไปประจำที่อนามัยในท้องถิ่นชนบท ที่มีทั้งคนที่มีความรู้ทางสังคมสูงในที่นี้ คือ มีการศึกษาสูง มียศตำแหน่ง มีเงิน มีหน้ามีตา มีอาชีพที่ดี เช่น นายอำเภอ หมอกานต์ ดำรงนายตำรวจผู้เป็นเพื่อนของหมอกานต์ เป็นต้น และคนที่มีความรู้ทางสังคมต่ำด้อยกว่า คือ มีฐานะยากจนเป็นชาวบ้านธรรมดา มียศตำแหน่งต่ำกว่ารวมถึงไม่มีเลย ไม่เป็นที่นับหน้าถือตาในเรื่องเช่น นายมีการโรง ที่เป็นผู้ช่วยของหมอกานต์ เนื่องจากในสังคมที่ไม่เท่าเทียมกันนี้ ทำให้การใช้อำนาจของคนหนึ่งเหนือกว่ากับคนที่ด้อยกว่าเป็นไปได้ง่ายและเกิดขึ้นบ่อย นายมีการโรง

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 11

The 11th STOU National Research Conference

ผู้ที่เป็นตัวแทนของความต่ำต้อยด้อยค่าในเรื่อง ถึงจะถูกผู้มีอำนาจรังแก เอาเปรียบ เพียงไรก็ไม่สามารถจะมีปากเสียงเรียกร้อง หรือต่อต้านซึ่งอำนาจที่เหนือกว่าที่มากระทำตนได้ และด้วยความไม่เท่าเทียมกันของสังคมนั้น ทำให้ทัศนคติความคิดความเชื่อของคนที่อยู่ในสังคมที่ต่างกันก็มีความเชื่อที่ต่างกันไปด้วย คนที่อยู่ในสังคมที่ดีกว่า มีอำนาจกว่า มีฐานะทางสังคมดีกว่า การศึกษาสูงกว่า ก็มักจะมองอีกฝ่ายที่ต่างจากตนว่าเป็นผู้ที่ต่ำต้อยด้อยค่า นอกจากตัวละครนายอำเภอเอนก ดำเกิง นายตำรวจแล้ว ในเรื่องยังมีตัวละครที่อยู่ในสังคมชั้นสูงที่มีอำนาจเหนือกว่าที่มีทัศนคติเช่นเดียวกับนายอำเภอก็คือ นายแพทย์ ภัคดี ที่เป็นผู้มีอำนาจสามารถออกคำสั่งต่อหมอกานต์ได้โดยหน้าที่ โดยตำแหน่งแล้ว นายแพทย์ภัคดีมีตำแหน่งใหญ่โตอยู่ใน กรมอนามัย เป็นนายแพทย์รุ่นโบราณ แต่ร่ำรวยขึ้นมาได้เพราะรวมหุ้นกันตั้งบริษัทส่งยาเข้ามาขาย ถึงแม้ว่านายแพทย์ภัคดี จะเป็นหมอเช่นเดียวกับหมอกานต์ แต่ด้วยความคิดและทัศนคติที่มีก็แตกต่างกับหมอกานต์อย่างสิ้นเชิง ทัศนคติของนายแพทย์ ภัคดีที่มีต่อชาวบ้านในชนบท ก็คือเขามองว่าชาวบ้านเป็นแค่คนโง่เง่า ต่ำต้อย หัวอ่อนไม่มีความรู้จะถูกชักจูงอย่างไรก็ได้

และจากความสัมพันธ์เชิงสังคมและอำนาจ ในด้านของอำนาจนั้น ทำให้ผู้วิจัยพบว่า อำนาจ ลักษณะของอำนาจ หรือการใช้อำนาจในแบบต่างๆ นั้น ก็มักจะทำให้เกิดเป็นผลที่สอดคล้องและมีความเกี่ยวเนื่องกับระบบอุปถัมภ์ เพราะลักษณะ ของผู้อุปถัมภ์นั้น โดยมากก็มักจะเป็นผู้ที่มีลักษณะที่เช่นเดียวกับผู้ที่มีอำนาจ และในหลายๆ เหตุการณ์ของการกระทำก็ สอดคล้องกันด้วย

ความสัมพันธ์เชิงสังคมและอำนาจ ด้านระบบอุปถัมภ์

ระบบอุปถัมภ์ (อมรา พงศาพิชญ์: 2545) เป็นระบบของการควบคุมอำนาจทางสังคม ที่ได้มีการกำหนดสถานภาพ ของบุคคล จากบนลงล่าง แบบ “เจ้านาย-ลูกน้อง” หรือ “ผู้ใหญ่-ผู้น้อย” ที่ถูกกำกับโดยศีลธรรม คุณธรรม จารีตประเพณี ความเชื่อ และค่านิยมต่างๆ ในสังคม ซึ่งเน้นความแตกต่างระหว่างฐานะทางตำแหน่งอย่างไม่เท่าเทียมกันของทั้งสองฝ่าย โดยฝ่ายที่สูงกว่าจะเป็น “ผู้อุปถัมภ์” และฝ่ายที่ต่ำกว่า จะเป็น “ผู้รับอุปถัมภ์” เป็นความสัมพันธ์ในลักษณะของการพึ่งพา อาศัยกันระหว่างคนในสังคม โดยอยู่ในรูปแบบของความเป็นเครือญาติ พี่น้อง เพื่อนบ้าน พรรคพวก และกลุ่มอาชีพที่เคร่งครัด และมีความใกล้ชิดสนิทสนม เอื้อเฟื้อ ช่วยเหลือตอบแทนซึ่งกันและกันทั้งสองฝ่ายนั้น แล้วได้ถูกนำมายึดถือเป็นหลักเกณฑ์ และค่านิยมในการปฏิบัติทางสังคม เพื่อจัดสรรแบ่งปันผลประโยชน์ทางอำนาจ ตำแหน่งในการงาน หรือทรัพยากรอื่นๆ ให้กับ บุคคลและกลุ่มต่างๆ ไปตามรูปแบบของความสัมพันธ์ที่เป็นอยู่

ระบบอุปถัมภ์ของไทยมีการเปลี่ยนแปลงเรื่อยมา จนแทบไม่เหลือเค้าเดิม ในความสัมพันธ์เชิงสังคมและอำนาจใน ด้านของระบบอุปถัมภ์ ในนวนิยายเรื่องเขาชื่อนกเดิมนั้น จะเป็นระบบอุปถัมภ์ที่แสดงออกมา ในด้านของ ระบบอุปถัมภ์ที่เป็น ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลทั่วไป ระบบอุปถัมภ์ในวงราชการ และระบบอุปถัมภ์ระหว่างข้าราชการกับนักธุรกิจหรือพ่อค้า

ระบบอุปถัมภ์ที่เป็นความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลทั่วๆ จากเนื้อเรื่องในนวนิยายเรื่องเขาชื่อนกเดิมนั้น ในหลายๆ ตอนผู้ แต่งจะสอดแทรกเนื้อหา ที่มีลักษณะของการสื่อให้เห็นถึงระบบอุปถัมภ์ที่เป็นความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลทั่วๆ นี้ ซึ่งในเรื่องจะ เป็นการสื่อออกมาทั้งในด้านการยอมรับความแตกต่าง ในเรื่องฐานะของบุคคล การเน้นการพึ่งผู้อื่นและการยึดมั่นในตัวบุคคล

ในนวนิยายเรื่องเขาชื่อนกเดิมนั้น ความสัมพันธ์เชิงสังคมและอำนาจในด้านระบบอุปถัมภ์นั้น จะเป็นการแสดงถึงการ อุปถัมภ์ค้ำชู การเน้นการพึ่งพาผู้อื่น ค่านิยมของคนไทยในเรื่องของศักดิ์นา ที่มักจะตีค่าของคน จากการที่เป็นผู้มีทรัพย์สินมาก เป็นคนร่ำรวย การยึดมั่นในตัวบุคคลที่มีฐานะสูงกว่า เป็นผู้ที่มีหน้ามีตาทางสังคม มีความรู้ มีการศึกษาสูง รวมไปถึงพฤติกรรมที่ ทำให้ผู้คนให้ความเคารพยกย่อง ซึ่งเหล่านี้ก็เป็นลักษณะที่ทำให้คนที่ด้อยกว่าอยากห้อมล้อม อยากใกล้ชิดกับผู้มีอำนาจสูงกว่า จึงทำให้เกิดการกระทำที่เรียกว่า ประจบสอพลอ ขอบยืดอกตัวบุคคลมากกว่าหลักการและเหตุผล รวมทั้งไม่นึกถึงหลัก

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 11

The 11th STOU National Research Conference

คุณธรรมและจริยธรรม ทำให้เกิดเป็นวัฒนธรรมความเชื่อที่ว่า ถึงแม้ว่าบุคคลใดก็ตามถึงจะมีความสามารถมากเพียงใด หากไม่ได้รับการอุปถัมภ์ค้ำชูจากผู้ใหญ่ หรือผู้ที่มีอำนาจแล้ว ก็มักจะมีโอกาสน้อยมากที่จะเจริญก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงานอย่างเต็มที่

ในหลายๆ ตอนของ นวนิยายเรื่องเขาชื่อนกานต์ นั้นได้แสดงให้เห็นถึง ระบบอุปถัมภ์ ที่เป็นความสัมพันธ์ระหว่างข้าราชการกับนักธุรกิจหรือพ่อค้า เป็นความสัมพันธ์ส่วนตัวระหว่างผู้ที่เหนือกว่า คือมีทรัพยากรมากกว่า หรือสูงศักดิ์กว่า มีอำนาจมากกว่า ซึ่งเปรียบได้กับข้าราชการในเรื่องกับผู้ที่ย่อยกว่า คือผู้ที่มีทรัพยากรน้อยกว่าหรือผู้ที่มีอำนาจน้อยกว่า ซึ่งคือเจ็กย้งพ่อค้าปลาในเรื่อง โดยผู้ที่เหนือกว่า จะเป็นผู้ที่ให้การอุปการะช่วยเหลืออำนวยความสะดวกในการจับปลา หาปลาในแม่น้ำในฤดูที่ปลาวางไข่ก็มีเจ้าหน้าที่คอยปกป้องให้พ้นผิด คุ่มครองป้องกันให้แก่ผู้ที่ย่อยกว่า และผู้ที่ย่อยกว่าให้การสนับสนุนทำงานให้โดยคอยรับใช้และเชื่อฟังเป็นการตอบแทน รวมถึงการมอบสินน้ำใจหรือสิ่งของเป็นการตอบแทน ผู้ที่ให้การช่วยเหลือถ้าพูดไปอย่างไทยๆ เราก็คือว่า ผู้ที่เหนือกว่าสร้างบุญคุณช่วยเหลือผู้ที่ย่อยกว่า และผู้ที่ย่อยกว่าย่อมต้องตอบแทนบุญคุณหรือเราสามารถเรียกความสัมพันธ์เช่นนี้ได้อีกอย่างหนึ่งว่า ความกตัญญูกตเวที(อคิน รพีพัฒน์ กิตติพัฒน์ นนทปัทมะคุลย: 2558) เช่นเนื้อเรื่องตอนที่ ดำเกิงนายตำรวจได้ชวนหมอกานต์ไปดื่มเหล้าที่บ้านของเจ็กย้ง เพื่อให้เจ็กย้งเป็นผู้คอยจัดหา สุราอาหาร มาต้อนรับ เนื่องจากเจ็กย้งต้องมอบน้ำใจสิ่งของตอบแทนบุญคุณแก่นายตำรวจ ที่คอยเอื้ออำนวยความสะดวกในการจับปลา และช่องทางค้าขายให้กับเจ็กย้ง ในตอนนี้จะสื่อให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของระบบอุปถัมภ์ระหว่างข้าราชการกับนักธุรกิจหรือพ่อค้า

ความสัมพันธ์เชิงสังคมและอำนาจ ด้านทุจริตคอร์รัปชัน

ส่วนในด้านการทุจริตคอร์รัปชันนั้น ถึงแม้ว่าในนวนิยายเรื่องเขาชื่อนกานต์ จะมีได้มีการนำเสนอเป็นบทออกมาให้เห็นถึงเหตุการณ์ และการกระทำการทุจริตคอร์รัปชันอย่างชัดเจน แต่การทุจริตคอร์รัปชันในเรื่องนี้ ก็เป็นผลที่สืบเนื่องกันมาจากความสัมพันธ์เชิงสังคมและอำนาจในด้านการใช้อำนาจของผู้ที่มีอำนาจในมือ และความสัมพันธ์ของระบบอุปถัมภ์ที่เกิดขึ้นในเรื่อง ผู้วิจัยพบว่าในเนื้อเรื่องของนวนิยายเรื่องเขาชื่อนกานต์นั้น โดยรวมของเรื่องที่แสดงออกถึงความสัมพันธ์เชิงสังคมและอำนาจ ในด้านของการทุจริตคอร์รัปชันนั้น สามารถแยกลักษณะหรือให้คำจำกัดความ ของการกระทำที่ถือเป็นการทุจริตออกมาได้ดังนี้

การทุจริต(Corruption) ที่หมายถึง การใช้อำนาจที่ได้มาหรือการใช้ทรัพย์สินที่มีอยู่ในทางมิชอบ เพื่อประโยชน์ต่อตนเอง ครอบครัว เพื่อน คนรู้จัก หรือประโยชน์อื่นใดอันมิควรได้ ซึ่งก่อให้เกิดความเสียหายต่อประโยชน์ของผู้อื่น การทุจริตอาจเกิดได้หลายลักษณะ เช่น การติดสินบนเจ้าพนักงานด้วยการให้หรือการรับสินบนทั้งที่เป็นเงินและสิ่งของ การมีผลประโยชน์ทับซ้อน การฟอกเงิน การยักยอก การปกปิดข้อเท็จจริง การขัดขวางกระบวนการยุติธรรม เป็นต้น

หรือการทุจริต ที่หมายถึง การประพฤติชั่ว การประพฤติไม่ดี ไม่ซื่อตรง โกง คดโกง ฉ้อโกง โดยใช้อุบายหรือเล่ห์เหลี่ยมหลอกลวงเพื่อให้ได้สิ่งที่ต้องการ เพื่อการแสวงหาผลประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายสำหรับตนเองหรือผู้อื่น เช่น การยักยอกเงิน หรือทรัพย์สินบริษัทไปใช้ผลประโยชน์ส่วนตน การฉ้อโกง การมีผลประโยชน์ทับซ้อน การตกแต่งบัญชี หรือการแก้ไขปลอมแปลงเอกสารรวมถึงการให้สินบนทุกรูปแบบ

คอร์รัปชัน (Corruption) หมายถึง การกระทำนอกเหนือกฎหมาย (วารินทร์ วงศ์หาญเชาว์: 2516) หรือนอกข้อตกลงโดยชอบธรรม เป็นการกระทำที่ทำให้ ขอให้ หรือ รับว่าจะให้ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดแก่เจ้าหน้าที่รัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐต่างประเทศ หรือเจ้าหน้าที่องค์กรระหว่างประเทศ เพื่อจูงใจให้กระทำการ ไม่กระทำการ หรือประวิงการกระทำอันมิ

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 11

The 11th STOU National Research Conference

ขอด้วยหน้าที่และเจตนาให้ได้รับผลประโยชน์สำหรับตนเองหรือผู้อื่นโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งอาจรวมถึงการช่วยเหลือทางการเงิน การบริจาคเพื่อการกุศล เงินสนับสนุน ค่าของขวัญ ค่าบริการต้อนรับ และค่าใช้จ่ายอื่นๆ เป็นต้น

ความสัมพันธ์ในระบบราชการ หรือแม้แต่ ความสัมพันธ์แบบเจ้านายกับลูกน้อง ในระบบจะเป็นเรื่องที่ผู้น้อยเอาใจผู้ใหญ่เพราะหวังการเลื่อนยศเลื่อนตำแหน่ง การได้เงินเดือนที่สูงขึ้น ส่วนเจ้านายหวังการสนับสนุนช่วยเหลือการงานพิเศษและบริการอื่นๆ การที่ต้องเลี้ยงลูกน้องเช่นนี้ทำให้ผู้ให้การอุปถัมภ์ต้องมีรายได้พิเศษ นอกเหนือจากเงินเดือนข้าราชการ ทำให้เกิดคอร์รัปชันหรือวิธีการหารายได้แบบอื่นๆ ดังในเนื้อเรื่อง ที่นายอำเภอเอนก ต้องมีการเลี้ยงดูลูกน้องหรือสมุนในการสร้างฐานอำนาจการเมืองของตน จึงมีการทำบ่อนที่ผิดกฎหมายและให้ลูกน้องเป็นคนคอยดูแลผลประโยชน์ในบ่อน

ค่าอำนวยความสะดวก (Facilitation Payment) หมายถึง ค่าใช้จ่ายจำนวนเล็กน้อยที่จ่ายให้แก่เจ้าหน้าที่ของรัฐอย่างไม่เป็นทางการและเป็นการให้เพียงเพื่อให้มั่นใจว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐจะดำเนินการตามกระบวนการ หรือเป็นการกระตุ้นให้ดำเนินการรวดเร็วขึ้น โดยกระบวนการนั้นไม่ต้องอาศัยดุลพินิจของเจ้าหน้าที่รัฐ และเป็นการกระทำอันชอบด้วยหน้าที่ของรัฐผู้นั้นรวมทั้งเป็นสิทธิที่นิติบุคคลพึงจะได้ตามกฎหมายอยู่แล้ว เช่น การขอใบอนุญาต การขอหนังสือรับรองและการได้รับการบริการสาธารณะ เป็นต้น ลักษณะของค่าอำนวยความสะดวกเช่นนี้ คล้ายกับ ค่าสินน้ำใจที่เจ้ยกย๋พ้อค่าปลา ต้องคอยจ่ายให้กับเจ้าหน้าที่รัฐ หรือข้าราชการที่มีหน้าที่ดูแลการจับปลา การซื้อขายปลาของเจ้ยกย๋ ในเรื่อง แม้เจ้ยกย๋จะทำการจับปลาในฤดูวางไข่ก็ตาม เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องก็เอาหูไปนา เอาตาไปไร่

จากความสัมพันธ์เชิงสังคมและอำนาจที่พบในนวนิยายเรื่อง เขาชื่อเอนก นั้น มีผลต่อโลกทัศน์ของคนในท้องถิ่นปัจจุบัน ดังเห็นได้จากการที่คนในท้องถิ่นยังมีความสัมพันธ์เชิงสังคมและอำนาจ ทั้งด้านอำนาจ ระบบอุปถัมภ์ และการทุจริตคอร์รัปชัน ที่ทั้ง 3 ด้านมีความเชื่อมโยงกัน ซึ่งในด้านที่เห็นได้เด่นชัด และมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อวิถีชีวิตของคนไทย โดยเฉพาะคนในท้องถิ่น ก็คือด้านระบบอุปถัมภ์ เพราะคนในท้องถิ่นปัจจุบันก็ยังคงให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลกัน และตอบแทนกันเป็นลักษณะความสัมพันธ์ในแนวดิ่ง และคนไทยส่วนใหญ่โดยเฉพาะคนในท้องถิ่นก็ยังคงยอมรับในอำนาจของคนที่มีตำแหน่งที่สูงกว่า มีอำนาจบารมีที่เหนือกว่า สอดคล้องกับงานวิจัยของ อุดม คุมา (2555) เรื่อง ความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ของผู้นำชุมชนกับประชาชนที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองในตำบลพระบาท อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง ที่ผลการศึกษาพบว่า ความสัมพันธ์ในรูปแบบระบบอุปถัมภ์ของผู้นำชุมชน ผู้ซึ่งมีตำแหน่งและอำนาจบารมีที่สูงกว่ากับประชาชนของชุมชนผู้อยอมรับในตำแหน่งและอำนาจบารมีนั้น เป็นไปในลักษณะที่เป็นการให้ความช่วยเหลือพึ่งพาอาศัยเอื้อเฟื้อต่อกัน ซึ่งลักษณะดังกล่าวเป็นความสัมพันธ์ที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น เพราะความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์จะเน้นที่การให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลและการตอบแทนกัน หรือที่เรียกว่า “บุญคุณ” ที่มีการพัฒนามาจากระบบเครือญาติเป็นส่วนใหญ่

และมีคำๆ หนึ่งที่อยู่กับท้องถิ่นของไทย ที่จะสามารถนำมาใช้อธิบายถึงโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสังคมและอำนาจ ของคนในท้องถิ่นในปัจจุบันให้เห็นชัดเจดยิ่งขึ้น ก็คือ คำว่า “ห้วคะแนน” ที่ถือเป็นรูปธรรมหนึ่งที่เป็นผลมาจากระบบอุปถัมภ์ในสังคมไทย ซึ่งเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงทางสังคมเกิดขึ้น จากที่เคยเรียกระบบอุปถัมภ์แบบใจแลกใจ ก็กลายเป็นการนิยามคำขึ้นมา โดย คำว่า “ห้วคะแนน” ถือเป็นรูปแบบหนึ่งของระบบอุปถัมภ์ ซึ่งระบบอุปถัมภ์นี้ มีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อวัฒนธรรมและพฤติกรรมทางการเมืองของคนไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสังคมชนบท ที่เห็นเด่นชัดในการเมืองท้องถิ่น กล่าวคือ ห้วคะแนน เปรียบเสมือนเป็นตัวเชื่อมระหว่างนักการเมืองท้องถิ่นและผู้มีสิทธิเลือกตั้งหรือคนในท้องถิ่น (สมบัติ จันทรวงศ์: 2535) ซึ่งมาในลักษณะเป็นการตอบแทน และแลกเปลี่ยนผลประโยชน์กัน 3 ฝ่าย ระหว่าง นักการเมือง ห้วคะแนน และชาวบ้าน ห้วคะแนนส่วนใหญ่มักมาจากชนชั้นนำ หรือผู้มีอิทธิพลมีอำนาจในท้องถิ่นนั้นๆ ประกอบด้วยผู้คนหลากหลายสาขา

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 11

The 11th STOU National Research Conference

อาชีพ เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ข้าราชการ ตำรวจ ครู หรือแม้กระทั่งพระสงฆ์ เพราะถือว่าเป็นผู้มีตำแหน่งหน้าที่การงานดี เป็นที่น่า ยกย่อง เป็นที่นับหน้าถือตา เป็นผู้มีอิทธิพล มีอำนาจบาตรมี รวมถึงการเป็นคนสำคัญในพื้นที่ และมักจะเป็นผู้ที่มีความสัมพันธ์ กันในทางเป็นเครือข่ายอย่างกว้างขวางในกลุ่มคนในท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย เรื่องคุณลักษณะของหัวหน้าคนใน อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี ของ แสงระวี พิมพรภิรมย์ (2564) ถึงแม้ว่า หัวหน้า จะมีความสามารถในการโน้มน้าวคนใน ท้องถิ่นให้คล้อยตามได้ก็ตาม แต่สิ่งที่ช่วยในการโน้มน้าวคนที่มีประสิทธิภาพสูงอย่างหนึ่ง ก็คือ เงิน โดยการใช้เงินกับการ เลือกตั้งท้องถิ่น เพราะคนในท้องถิ่นปัจจุบัน มีความเชื่อว่าการเมืองท้องถิ่นที่เป็นอยู่ ไม่สามารถแก้ปัญหาการดำเนินชีวิตได้ นโยบายต่างๆ ทางการเมืองท้องถิ่นไม่มีผลในทางปฏิบัติ คนส่วนใหญ่จึงเลือกเงินไว้ก่อน รับเงินแล้วส่วนใหญ่จะลงคะแนนให้ ตามที่รับปากไว้กับหัวหน้า เพราะเกรงกลัวต่ออำนาจ และจะมีผลอันตรายต่อตัวเองและครอบครัวถ้าไม่ตอบแทนตามที่ รับปาก และยังเป็นการแสดงถึงความจริงใจ ความซื่อสัตย์ ทั้งๆ ที่รู้ว่าเป็นเรื่องไม่ถูกต้อง และก่อให้เกิดเป็นความสัมพันธ์เชิง สังคมและอำนาจที่สำคัญอีกประการที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นของประเทศไทยนั้น ก็คือ ความสัมพันธ์ในด้านการทุจริตคอร์รัปชัน ซึ่ง เป็นความสัมพันธ์ที่มีผลมาจาก ระบบอุปถัมภ์ที่เกิดขึ้นในการเมืองท้องถิ่น ระบบอุปถัมภ์เป็นระบบที่มีคน 2 ฝ่าย ฝ่ายหนึ่งคือ ผู้ให้ความอุปถัมภ์ และอีกฝ่ายคือผู้รับความอุปถัมภ์ โดยอาจช่วยเหลือเพื่อความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่ หรือช่วยเหลือกัน ให้ได้มาซึ่งตำแหน่งทางการเมืองท้องถิ่น เมื่อมีการช่วยเหลือกันแล้ว ก็เกิดเป็นหนี้บุญคุณที่ต้องตอบแทน และทันทีที่นำของ ส่วนรวมมาต่อรอง หรือตอบแทนกัน ย่อมเกิดเป็นการทุจริตคอร์รัปชันขึ้นทันที ทำให้ท้องถิ่นและประเทศชาติต้องเสียหาย เพราะการตอบแทนหนี้บุญคุณนี้แต่ก่อนในท้องถิ่นข้าราชการในท้องถิ่น จะเป็นผู้ชี้ช่องให้นักการเมืองท้องถิ่นเป็นผู้ตัดสินใจใช้ อำนาจ ต่อมาในปัจจุบัน กลายเป็นว่านักการเมืองท้องถิ่นเป็นผู้สั่งการ สั่งให้ข้าราชการท้องถิ่นเป็นผู้กระทำ เกิดเป็นการทุจริต คอร์รัปชันที่เกิดจากความสัมพันธ์ของระบบอุปถัมภ์แนวใหม่ เหตุที่กล้าทำการทุจริต เพราะเชื่อว่าทำได้ ทุจริตได้ กฎหมายมี ช่องว่าง เอาผิดได้ยาก สอดคล้องกับงานวิจัย เรื่อง พลวัตคอร์รัปชันในระบบอุปถัมภ์ ของนาวาอากาศเอก สุขเกษม สุขเกษม (2559) ที่ผลการศึกษาพบว่า ในสังคมไทยจะมีลักษณะสำคัญคือจะเป็นสังคมระบบเครือญาติที่ผูกพันใกล้ชิด เกิดจากการ สืบสายเลือด และจะมีพฤติกรรมที่คอยช่วยเหลือเกื้อกูลกันจนพัฒนาเป็นระบบอุปถัมภ์ ที่มีการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ระหว่ างผู้อุปถัมภ์กับผู้รับอุปถัมภ์ในรูปแบบต่างๆ และเมื่อมีความสัมพันธ์ทางการเมืองหรือทางธุรกิจเกิดขึ้น เมื่อใช้ระบบอุปถัมภ์เข้า มาช่วยจึงเป็นการทำลายประโยชน์ของสาธารณะ เพราะเป็นการฝ่าฝืนหรือละเมิดต่อกฎ ข้อบังคับ และไม่สอดคล้องกับระบบ สาธารณประโยชน์ทั่วไป สร้างความได้เปรียบ เสียเปรียบในการแข่งขัน มีการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ต่อกันและสร้างความ เสียหายต่อส่วนรวม หากเป็นในระดับนโยบายที่เอื้อประโยชน์ให้กับพวกพ้อง ยิ่งเกิดผลกระทบเป็นวงกว้างและสร้างความ เสียหายได้มากกว่า

อภิปรายผลการวิจัย

นวนิยายเรื่องเขาชื่อนกเดิมนั้น ได้สะท้อนปัญหาของหมอมหาผู้มั่งคั่งที่ต้องออกไปทำงานที่ชนบท และต้องเผชิญกับ อุปสรรคปัญหา และผู้มีอิทธิพลในท้องถิ่น ซึ่งช่วงเวลาที่ผู้แต่ง แต่งนวนิยายเรื่องเขาชื่อนกเดิมนั้น นั้น เป็นช่วงที่ประเทศไทยมี ลักษณะสังคมและการเมืองเป็นแบบ สืบทอดค่านิยม อุดมการณ์ และมีทัศนคติแบบเจ้าคนนายคน เกิดช่องว่างระหว่าง ราชการกับประชาชน ระบบราชการกลายเป็นเวทีต่อสู้และแบ่งกลุ่มทางการเมือง ทัศนคติและหลักปฏิบัติของข้าราชการ โดยเฉพาะข้าราชการระดับสูง บ่ายเบนไปที่ศูนย์อำนาจและอิทธิพล ทำให้การแสดงความคิดเห็นของนักเขียนในยุคนั้น จะมุ่ง

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 11

The 11th STOU National Research Conference

ไปที่การวิพากษ์วิจารณ์สังคมและบ้านเมือง ทำให้นวนิยายในช่วงนั้นจะเป็นแนวสะท้อนชีวิตทั่วไป และสะท้อนปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นจริงในสังคมไทยในยุคนั้น

ผู้วิจัยพบว่า ในเนื้อเรื่องของนวนิยายเรื่องเขาชื่อกานต์ นั้นสิ่งที่ผู้แต่งได้พยายามสอดแทรก และพยายามถ่ายทอดออกมาจะเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงการใช้อำนาจของข้าราชการในท้องถิ่น การทำตัวเป็นผู้มีอิทธิพล ซึ่งล้วนเป็นผลมาจากทัศนคติของคนในยุคนั้น โครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสังคมและอำนาจที่ปรากฏในนวนิยายเรื่องเขาชื่อกานต์ นั้นจะมีเนื้อหาเกี่ยวกับ ความสัมพันธ์เชิงสังคมและอำนาจ ในด้านอำนาจ ด้านระบบอุปถัมภ์ และในด้านการทุจริตคอร์รัปชัน ซึ่งทั้งหมดล้วนมีความสัมพันธ์ส่งผลเชื่อมโยงกัน ซึ่งในความสัมพันธ์เหล่านั้นในช่วงต้น ผู้วิจัยยังพบว่า ผู้แต่งได้พยายามแสดงให้เห็น ถึงความไม่สนใจ และเกรงกลัว ต่อบุญ บาป ของผู้ที่มีอำนาจ หรือผู้ที่กระทำการทุจริตคอร์รัปชัน ไม่ว่าจะเป็นยุคสมัยใดก็ตาม

ซึ่งความสัมพันธ์ในช่วงต้นนั้น ล้วนเป็นความสัมพันธ์เชิงสังคมและอำนาจ ที่ยังคงสืบเนื่องจากอดีต และส่งผลต่อโลกทัศน์ทางการเมืองของคนในท้องถิ่นปัจจุบันที่เราสามารถพบเห็นได้อยู่บ่อยๆ และความสัมพันธ์เหล่านี้อาจจะยังคงอยู่คู่กับท้องถิ่นไปอีกนาน และด้วยแนวคิดที่ว่าสังคมมีอิทธิพลต่อวรรณกรรมหรือมีอิทธิพลต่อนักเขียน เพราะนักเขียนเป็นส่วนหนึ่งของสังคม นักเขียนย่อมได้รับอิทธิพลจากสังคมนั้น ทั้งด้านวรรณกรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี ศาสนา ปรัชญา เศรษฐกิจ และการเมืองการปกครอง สภาพการณ์ของปัจจัยเหล่านี้ย่อมเป็นสิ่งที่กำหนดโลกทัศน์ของนักเขียน ทำให้นักเขียนสื่อออกมาในรูปแบบของวรรณกรรมงานเขียนของเขา และเมื่อสภาพสังคมมีความเปลี่ยนแปลงไป รูปแบบและเนื้อหาของงานวรรณกรรมก็ย่อมเปลี่ยนแปลงไปด้วย สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สันติ ทิพนา (2562) เรื่องปรากฏการณ์ทางการเมืองและสังคมที่ปรากฏในวรรณกรรมเรื่องสั้น รางวัลพานแว่นฟ้า ประจำปี 2561 งานวิจัยนี้ เป็นงานวิจัยที่แสดงให้เห็นว่า งานวรรณกรรมเรื่องสั้นในปัจจุบัน ก็ยังคงนำเสนอแนวคิดต่างๆ ที่แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์เชิงสังคมและอำนาจ ทั้งทางด้านอำนาจ ระบบอุปถัมภ์ การทุจริตคอร์รัปชัน มีการนำเสนอให้เห็นถึงอุดมการณ์ทางการเมืองในปัจจุบันที่ยังคงมีความขัดแย้ง มีการเสนอภาพการชุมนุมทางการเมือง และงานวรรณกรรม ยังมีการนำเสนอภาพสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นภายในประเทศ และสถานการณ์ต่างๆ ของบ้านเมือง ทั้งในเรื่องของการใช้อำนาจของนักการเมืองท้องถิ่น การทุจริตคอร์รัปชัน รวมถึงการแสดงให้เห็นผลสะท้อนของนโยบายของรัฐในปัจจุบันอีกด้วย

ข้อเสนอแนะ

การที่จะเข้าใจถึงความคิดหรือพฤติกรรมของคนในท้องถิ่นใด ท้องถิ่นหนึ่ง ควรศึกษาที่วรรณกรรมพื้นบ้านของแต่ละท้องถิ่นนั้น เนื่องจากวรรณกรรมพื้นบ้านของแต่ละท้องถิ่น จะเกิดจากภูมิปัญญาของชาวบ้านในท้องถิ่นนั้นๆ ที่เป็นผู้สร้างวรรณกรรมท้องถิ่นขึ้นมาในรูปแบบต่างๆ เช่น นิทาน เพลง ตำนาน สุภาษิต รวมถึงบันทึกเรื่องเล่าต่างๆ เพื่อเป็นการให้ความบันเทิงกับคนในสังคมท้องถิ่น และยังเป็นการถ่ายทอดเรื่องราวด้านต่างๆ ของท้องถิ่นใดท้องถิ่นหนึ่งโดยเฉพาะ เช่น เรื่องราวด้านจารีตประเพณี เรื่องชีวิตความเป็นอยู่ของคนในท้องถิ่นนั้น สภาพเศรษฐกิจและสังคม ทัศนคติ ค่านิยม ตลอดจนความเชื่อต่างๆ ของคนในท้องถิ่น และวรรณกรรมพื้นบ้านยังมีการสอดแทรกแง่คิดต่างๆ แสดงถึงวิถีการดำรงชีวิตของคนในท้องถิ่น การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของคนในท้องถิ่น รวมถึงสอดแทรกคติธรรมสอนใจเพื่อใช้ในการดำเนินชีวิต ซึ่งเนื้อหาทั้งหมดที่อยู่ในวรรณกรรมพื้นบ้านของท้องถิ่นนั้นๆ ล้วนถือเป็นรากฐานทางความคิดและพฤติกรรมของคนในท้องถิ่นนั้นๆ ด้วย ซึ่งจะช่วยให้ผู้ศึกษาวรรณกรรมของท้องถิ่นนั้น จะเกิดความเข้าใจถึงความคิดและพฤติกรรมของคนในท้องถิ่นนั้นๆ ได้ดียิ่งขึ้นด้วย

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 11

The 11th STOU National Research Conference

เอกสารอ้างอิง

- กุหลาบ มัลลิกะมาส. (2531). วรรณคดีวิจารณ์. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์อักษรเจริญทัศน์
- คริส สารคาม. (2542). นักเขียนในอดีต. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แสงดาว
- ตรีศิลป์ บุญขจร. (2542). กรุงเทพมหานคร: โครงการตำราคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- นิเทศ ดินณะกุล. (2546). การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม. สำนักพิมพ์ แอ็คทีฟ พรินท์ จำกัด
- ปาริชาติ ราชประโคน. (2560). 7ยุคทองของวรรณกรรมไทย. สืบค้นวันที่ 28/12/63 <https://www.elreydelaborja.com>
- ประเสริฐ แยมกลิ่นฟุ้ง. (2529). สังคมชนบทไทย. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- พัทธา สายหู. (2534). ญาติสนิท มิตรสหาย. ในเอกสารการสอนชุดวิชาแนวคิดไทย. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช นนทบุรี: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- ไพโรวัลย์ เคนพรม. (2563). ปรัชญาการเมืองสมัยใหม่. สำนักพิมพ์ แคลิฟอร์เนีย : ครีเอทีฟสเปส
- ไพโรจน์ ฐรัตน์. (2561). 11ยุคคนนิยายไทยร่วมสมัยหลังพ.ศ.2475. สืบค้นวันที่ 15 ธันวาคม 2563 <https://www.isranews.org>
- ลิขิต อีระเวคิน. (2540). วรรณกรรมการเมืองการปกครองไทย. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- วรุณญา อัจฉริยะดี. เอกสารการสอนประกอบวิชาวรรณกรรมปัจจุบัน. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
- วิทยาการ เชียงกุล. (2548). ปรัชญาการเมือง เศรษฐกิจ สังคม. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ สายธาร
- สมศักดิ์ สัมมาศีธรรม. (2554). การสถาปนาอำนาจของผู้ไร้อำนาจ. กรุงเทพมหานคร: มาฉลองคุณ ซีเอสพี
- สมบัติ จันทรวงศ์. (2521). ปรัชญาการเมืองสมัยใหม่. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- สันติ ทิพนา. (2562) เรื่องปรากฏการณ์ทางการเมืองและสังคมที่ปรากฏในวรรณกรรมเรื่องสั้น รางวัลพานแว่นฟ้า ประจำปี 2561 วารสารศรีวนาลัยวิจัย ปีที่ 9 ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน 2562
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์. (2532). สังคมวิทยาการเมือง. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ เจ้าพระยาการพิมพ์
- สิริลักษณ์ คอมนิตร. (2557). คอร์รัปชันและกลไกกำจัดกลโกง. เชียงใหม่ แผนงานสร้างเสริมนโยบายสาธารณะที่ดี มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- สุชาติ สวัสดิ์ศรี. (2518). นักเขียนหนุ่ม. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ประพันธ์สาส์น
- สุขเกษม สุขเกษม. (2559). พลวัตคอร์รัปชันในระบบอุปถัมภ์. งานวิจัยโรงเรียนนายเรืออากาศนวมินทกษัตริยาธิราช กองทัพอากาศ
- แสงระวี พิมพ์ภิรมย์. (2564). คุณลักษณะของหัวคะแนนสตรีในอำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี. วารสารวิชาการวิทยาลัย สันตพล ปีที่7 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2564
- อมรา พงศาพิชญ์และปรีชา คุวินทร์พันธุ์. (2545). ระบบอุปถัมภ์. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- อานันท์ กาญจนพันธุ์. (2562). คิดอย่าง มิเชล ฟูโกต์. สำนักพิมพ์ สยามบริทัศน์
- อุดม คุมา. (2555). ความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ของผู้นำชุมชนกับประชาชนที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองใน ตำบล พระบาท อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 เมษายน - กันยายน 2555